

Трофімова Л.В.

Черкаський факультет

*Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загально-правових дисциплін, к.ю.н., доцент, с.н.с.*

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ І ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Фінансове право як наука є творчим процесом та формою інтелектуальної діяльності людей, що скерована на отримання нових об'єктивних знань про публічні фінансові відносини у суспільстві, на відкриття об'єктивних законів світу і містить сукупність і прогнозує та передбачає тенденції його розвитку. Не можна не погодитись з позицією відомого вченого В.М.Кампо у тому, що «наука добре просувається лише тоді, коли з її результатами знайомиш інших, особливо студентів, які є майбутнім української юриспруденції та держави у цілому» (Кампо В. Конституційний Суд України на шляху до доктрини реального права // Журнал «Український юрист». – № 7-8: липень-серпень 2010 р. / <http://jurist.ua/?archive/2010>). Основною проблемою вітчизняного конституціоналізму, на думку вчених В.М.Кампо, В.А.Овчаренко, що ми поділяємо, є не стільки політико-правові проблеми його функціонування, скільки брак системної доктрини конституціоналізму (Вдовіченко С.Л., Кампо В.М., Овчаренко В.А., Мірошніченко Ю.Р., В.В.Речинський. Контроль за додержанням належної конституційної процедури (за матеріалами Рішення КСУ від 30.09.2010р. №20-рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України). Збірка статей / Вст.слово і за заг.ред. В.Ф.Опришка. – К.:Алерта, 2011. – 94с. – с.48).

Правова система України розвивається, здебільшого, використовуючи запозичення законодавства і судової практики інших країн без достатнього використання результатів наукових досліджень щодо відповідності запропонованого підходу (Окрема думка судді Конституційного Суду України Кампа В.М. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «Амальгама Люкс» щодо офіційного тлумачення положення частини четвертої статті 21 Закону України «Про прокуратуру») використання доктрини реального права та оптимального поєднання доктрини правового нормативізму у діяльності законотворців з метою правового регулювання суспільних процесів шляхом тлумачення норм права і впровадження у правове життя важливого принципу верховенства права з огляду на правову культуру суспільства та участі кожного у формуванні фінансової політики держави, що, зазвичай залежить від суб'єктивних чинників. Декларацією про державний суверенітет України від 16.07.1990р. № 55-ХІІ визначено, що Україна самостійно створює банкову, ціннову, фінансову, митну, податкову системи, формує державний бюджет. Відповідно до Декларації про державний суверенітет України проголошено незалежність України з неподільною і недоторканною територією на якій мають чинність виключно Конституція і закони України (постанова Верховної Ради УРСР від 24.08.1991р.

№ 1427-ХІІ «Про проголошення незалежності України»). Прийняття Основного Закону від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР стало закономірним підсумком шляху нашого народу до юридичного закріплення незалежності України. До повноважень Верховної Ради України (ст.85) серед інших належить: прийняття законів; затвердження Державного бюджету України та контроль за його виконанням; визначення засад внутрішньої і зовнішньої

політики. Відповідно до ст.138 до відання Автономної Республіки Крим належить: розроблення, затвердження та виконання бюджету Автономної Республіки Крим на основі єдиної податкової і бюджетної політики України. Відповідно до ст.100 Рада Національного банку України розробляє основні засади грошово-кредитної політики. За ст.17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

У Посланні Президента України Віктора Януковича до Українського народу від 03.06.2010р. наголошується, що саме нереформованість країни, неефективність «старої пострадянської економіки», внутрішні конфлікти та неузгоджена зовнішня політика стали головною причиною кризи в Україні та відмічається, що головним пріоритетом державної політики буде турбота про добробут кожного громадянина із визначенням напрямів економічної політики: стійке економічне зростання; метою реформи державних фінансів має бути посилення зв'язку між фінансовою та соціально-економічною політикою держави. Разом з тим, зазначено, що нам потрібні закони, що чітко визначатимуть засади політики запозичень, що гарантують фінансову безпеку України та буде посилено контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів. Проте, як зазначає журналіст С.Дмитриченко слова і справи – реалії, що, очевидно, знаходяться у різних площинах, оскільки документ, створений Комітетом з економічних реформ при Президенті, м'яко кажучи, не узгоджується з пропозицією, яку презентував суспільству В.Ф. Янукович і за яку, власне, й голосували виборці (Дмитриченко С. Два роки президентства Януковича: куди прямуємо? «Аратта-Україна», головред. – 27.02.2012 / http://www.aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=2313).

Поділяємо, зважаючи на практичний досвід, позицію вітчизняного вченого, практикуючого судді В.М.Кампо у тому, що серед головних інститутів формування доктрини правового реалізму – Конституційний Суд України і суди загальної юрисдикції, практика яких є найстабільнішим джерелом права у державі. Доктрина правового нормативізму та її практичне застосування продовжує існувати, але головну відповідальність за стан справ у юридичній науці та практиці взяла на себе реалістична, а у ширшому сенсі – соціологічна школа права (Кампо В. Конституційні принципи правової держави та проблеми їх реалізації у практиці Конституційного Суду / <http://www.viche.info/journal/2147/>).

Правова політика держави (окремий її вектор – фінансова політика) з метою забезпечення законності і правопорядку у фінансовій сфері спрямована на забезпечення (соціально-економічними і політико – юридичними засобами) дотримання балансу між несприятливими наслідками для прав, свобод і охоронюваних законом інтересів людини і цілями досягнення конкурентоспроможності України у сучасній світовій трансформаційній економіці. З точки зору теорії права Україна як фундамент політичної системи суспільства покликана проводити внутрішню і зовнішню політику з дотриманням принципів верховенства права, законності, гуманізму, соціальної справедливості. Існуючі механізми впровадження в практику принципів, визначених, зокрема, двосторонньою угодою (не СНД) від 23.07.2009г. «Меморандум про економічну і фінансову політику» щодо фінансової політики, грошово-кредитної, валютно-курсової та політики у фінансовому секторі мають проблеми, що не дозволяють досягти стабілізації економіки.

Оскільки у різних актах, науковій літературі фінансова політика визначена і розуміється по-різному, то вимогою часу в сучасних умовах розвитку країни і активної інтеграції в європейське співтовариство є вироблення нових підходів до формування та реалізації фінансової політики. На нашу думку, фінансова політика поєднує об'єктивно

сформовану, цілісну і відносно відокремлену групу функціонально взаємообумовлених і структурно пов'язаних норм права, що регламентують конкретно визначені суспільні відносини у сфері фінансів, пронизуючи усі складові фінансової діяльності держави, що, водночас, є комплексом правових, фінансово-економічних, освітніх, організаційних заходів, спрямованих на створення цілісної та стабільної фінансової системи держави для досягнення цілей і завдань щодо можливостей зайняти достойне місце України у світі.